

Přílohy

Příloha A – Seznam zkratk

APZ Aktivní politika zaměstnanosti

ČR Česká republika

EU Evropská Unie

HPP Hlavní pracovní poměr

OPZ Operační program Zaměstnanost

SES Socioekonomický status

SÚPM Společensky účelné pracovní místo

ÚP Úřad práce

VPM Volné pracovní místo

VPP Veřejně prospěšné práce

Příloha B – Otázky na kvalitativní výzkum

Otázky pro odborné pracovníky

Jaká je Vaše pozice v tomto projektu a co obsahuje?

Jak dlouho pracujete na tomto projektu s nezaměstnanými?

Popište mi, prosím, začátek spolupráce s jedincem, který se do programu dostává?

Jak se jedinec do programu dostane?

A jak poté probíhá spolupráce?

Dle jakých měřítek určujete, kterého nástroje se má klient zúčastnit?

Jak vnímáte odlišnost těchto projektů od klasických nástrojů ÚP?

Jaké metody při práci používáte? Měníte metody dle potřeb jednotlivých účastníků?

Domníváte se, že jedinci 50+ potřebují odlišné zacházení než jiné věkové skupiny?

Jak vnímáte přínosnost projektu?

Otázky pro účastníky projektu

Jaké je Vaše vzdělání? Co jste dělal za práci? / Jaká byla Vaše předchozí kvalifikace?

Jak dlouho jste nezaměstnaný? Proč si myslíte, že se to stalo?

Jak jste prožíval ztrátu zaměstnání? Jak to vnímáte nyní?

Proč je pro člověka, jako jste vy, těžké najít zaměstnání?

Vnímáte Váš věk jako jeden z faktorů nezaměstnanosti? Jakým způsobem?

Co jste dělal, když jste se stal nezaměstnaným? Jak s Vámi spolupracoval ÚP?

Co Vás vedlo k tomu, že jste se rozhodl projektu zúčastnit?

Jaké to bylo, když jste začínal spoluprací tady v projektu?

Jakým způsobem probíhala spolupráce?

Jakým způsobem se pracovalo s Vašimi předchozími znalostmi a zkušenostmi?

Jakým způsobem byl brán ohled na Váš věk?

Je pro Vás projekt přínosný? Jakým způsobem?

Udělal byste něco jinak, kdybyste byl v pozici poradců? Jaká byste pro ně měl doporučení?

Příloha C – Informovaný souhlas

Informovaný souhlas s účastí v empirickém výzkumu

Byl/a jsem informován/a o empirickém šetření nesoucím název „Specifika skupiny 50+ při návratu na trh práce“ prováděném Annou Martincovou.

Souhlasím s účastí na výše uvedeném empirickém šetření. Výzkumnice šetření mě informovala o podstatě výzkumu a seznámila mě s cíli a metodami, které budou v šetření používány.

Dávám své svolení výzkumnici, aby materiál, který jsem jí poskytl/a, použila za účelem sepsání diplomové práce.

Souhlasím se způsobem zachování důvěrnosti a ochrany mojí identity během výzkumu i po jeho skončení.

Souhlasím s nahráváním mého rozhovoru s výzkumnicí a s analýzou výsledného zvukového záznamu a jeho přepisu. Dávám souhlas k tomu, že výzkumnice může v odborné publikaci citovat informace, které jí poskytují. Jsem informován/a, že mám možnost kdykoliv od spolupráce na šetření odstoupit, a to i bez udání důvodu.

Jméno:.....

Podpis:.....

Datum:.....

Příloha D – Přepis rozhovoru s respondentkou R3

Dobrý den, jak se máte?

Tak jo, dobře, tak jak skoro každý den, já už to beru jako takovou rutinu každodenní. Něco jako, jak chodíte třeba pravidelně do práce, tak nějak, tak si myslím, ten způsob, co se týče toho vyhledávání zaměstnání nebo takový běžný život.

Máte takhle nastavený běžný režim?

Ano, ano, prostě každé to ráno, třeba se dívám na internet, sleduji inzerce, pokukuji se hodinu, dvě hodiny. Do toho mi třeba vstoupí nějaký oznámení, že mě pozvou k pohovoru, nebo mě někdo osloví třeba telefonicky. Tak se tomu věnuju hodinu až dvě hodiny každé ráno. Pokud mi do toho něco vstoupí, tak samozřejmě musím něco vynechat. Nebo potom, pokud mě někdo osloví na ten pohovor nebo na to řízení, nebo pokud někdy jdu na běžnou nějakou kontrolu k lékaři nebo nějaké denní povinnosti spojené s domácností, tak ještě kolikrát třeba po cestě se poohlížím po vývěškách nebo v okolí firem.

Vy jste říkala, že děláte normálně na internetu, takže s počítačem fungujete?

Tak to není zase tak těžké, jo. Já mám totiž starý počítač. A bohužel, jelikož už jsem dlouhodoběji nezaměstnaná, tak si nemůžu dovolit nový. Mám i starý telefon, který si taky budu muset vlastně pořídit nový. Ale zatím mi to kamarádky jako vlastně zprovoznily ten počítač, protože on byl pokažený a oprava by stála hodně, tak mi daly starší a ten mi zprovoznily. Tak funguju vlastně ten rok skoro, rok a něco.

Kdy jste se naučila na počítači?

Já jsem se vlastně přes počítač naučila, byla to nabídka z Úřadu práce, ale to už je hodně dávno, asi deset let. Když jsem hledala zaměstnání, tak nám nabídli kurz. Tak jsem to přijala. Samozřejmě, zase nějaké takové věci se ptám, nebo nevím, pokud tomu nerozumím, tak se ptám, protože každý není ajťák. Tak oslovím někoho známého, většinou ty mladé, tak se zeptám co a oni mi poradí. Takhle to řeším prostě, protože taky nevím všechno. Ono se to všechno stále modernizuje. Stále je to nové a nové. Těch vědomostí stále přibývá. Já neříkám, že jsem v tom nějaká zběhlá, ale takové ty základní věci, které potřebuji, tak si vyhledám. Někdy to trvá déle, že potom to člověk musí déle prosedět.

Ale zvládáte to.

Tak běžně jako každý starší člověk, který je třeba už taky pomalejší. Nejsem takhle rychlá, abych to rychle všechno přečetla. Mi taky trvá někdy, než vyhledám tu správnou věc, co potřebuju. Někdy to jde hned, někdy to musíte přes více serverů vyhledávat, i ty zaměstnání, i ty firmy hodně.

Co máte za vzdělání?

Já jsem vyučená prodavačka. Po škole jsem hned nastoupila, kdysi to bylo tak, že vlastně já jsem se vyučila v OKD a tam jsem se vyučila pro jejich potřeby, pro jejich kantýnu. Tam jsem pracovala hned pro vyučení. Jenomže pak jsem šla na mateřskou a pak už jsem se tam nemohla vrátit. A po mateřské jsem šla do jiné práce, kde jsem také dělala prodavačku.

Jakou poslední práci jste měla?

Ta poslední, to jsem si našla brigádu jako uklízečka ve škole a to byl zástup za mateřskou a to bylo jen před prázdninami.

A na pracovní smlouvu?

Tak předtím jsem dělala expedientku v prádelně, kde jsme třídili nemocniční prádlo a tam se to žehlilo, pralo. Ale já byla v expedici, kde jsme to třídili do jednotlivých kójí pro zaslání určitému klientovi.

A proč tahle práce skončila?

Tam to skončilo proto, že já jsem potom byla na nemocenské, měla jsem problémy s páteří a já jsem potom navštěvovala dlouho lékaře a chodila jsem na rehabilitace a já jsem tam měla smlouvu na rok a oni ji se mnou potom už neobnovili a od té doby už jsem vlastně nezaměstnaná.

Vnímáte, že ten zhoršený zdravotní stav může hrát potom nějakou roli v hledání zaměstnání?

Tak může to taky hrát roli, ale já jako neuvádím nějaké zdravotní omezení, samozřejmě, že jsem byla upozorněna, když jsem nastupovala tady do tohoto zaměstnání, když jsem byla na vstupní prohlídce, tak ta lékařka říkala, že by mi tu práci umožnila stejně jen na tři roky. Tak já mám taky nějaký zdravotní omezení, klouby mě bolí, mám zborcenou klenbu.

Jen na tři roky?

Ano, dále by mi to neprodloužila, a navíc mi nedoporučila noční. Protože tam se uvažovalo i o těch nočních, ale oni to potom zavrhli a byl tam jen dvousměnný provoz.

Jaké je prožívání té nezaměstnanosti?

Ze začátku jsem věřila, že si okamžitě něco najdu, že to jako nebude problém, jo. Tak jsem věřila, oslovovala jsem i hodně známých, a i přesto všechno to nějak nevycházelo, vždycky si vybrali někoho jiného, protože jsem třeba nezapůsobila. V tom jsem tak nějak tápala, protože jsem myslela, že to nebude nijaký problém. Tak člověk slyší od ostatních vrstevníků, že je to obtížnější. Tak potom to posloucháte i na Úřadu práce, tam mi to potvrdili, že ten věk tu roli hraje.

Do té doby jste to nevnímala?

Já jsem tak nějak s tím nepřišla do styku, protože, když pracujete, tak vám to nepřijde. Potom ale, když se s tím seznámíte blíže, s tou situací, jaká je, tak potom teprve poznáváte okolnosti kolem toho a někdo to štěstí má, někdo třeba ne. Já to beru teď tak, že je to opravdu o štěstí, koho zaujmete. Nebo je to takový průlom, že někdo si vás všimne, že jste pro něho zajímavá, že vás do toho zaměstnání přijme.

Jak to prožíváte teď?

Moc dobře ne, člověk to nechce ventilovat. Ale dost těžce, protože po finanční stránce je to těžké, to vůbec. Dneska je všechno dražší a dražší a ceny se zvedají. A já neberu už žádnou podporu ani nic, takže po té finanční stránce je to dost takové, jak bych to správně popsala, kruté. Mám sice jako manžela, ale to taky nejde do nekonečna. On už taky s tím není dvakrát tak jako spřízněný, už mi to taky předhazuje, že není přece možné, že bych tak dlouho nemohla něco najít.

Jak často chodíte na pohovory?

No tak určitě i dvakrát, třikrát týdně, to je fakt různé. Někdy třeba za týden ani jednou, pak mě třeba osloví dva až tři. Kdybych to měla zprůměrovat, tak minimálně jeden pohovor týdně mám.

Jak jste se do tohoto projektu dostala?

Skrze zprostředkovatelku na Úřadu práce. Já už jsem tam byla nějakou dobu, já jsem tam byla rok už a něco, a říkala, ať to zkusím, že třeba mi pomůžou nějak rychleji.

Jak dlouho tu jste?

Už to bude rok.

A jak začínala ta spolupráce?

No, nejprve já jsem tady vlastně přišla a sepisovala se vlastně taková smlouva, tam byly různé podmínky. Potom mi zprostředkovatelky tady vlastně vysvětlily, jak to funguje, jak to probíhá, že se budou snažit najít nám zaměstnání. Že existuje vlastně i dotace na nás, že můžeme i toho zaměstnavatele oslovit, říct mu to, dokonce jsem dostala i kartičku, kde je kontakt, kde přímo se mohou zeptat na různé okolnosti související tady s tímto programem. Že mu i když tak zodpoví všechno, co budou potřebovat, kolik by byl ten příspěvek na toho zaměstnance, no prostě ty bližší informace, co se tady toho projektu týče.

Potom jste absolvovala všechny různé aktivity. Jaké to bylo?

Bylo to fajn, protože člověk tam byl i s ostatními, Jenže ono potom hodně zhatila ta pandemie. To bylo potom takové roztráštěné, že jsme něco měli až za nějakou dobu, až zase bylo nařízení obnoveno, tam to bylo omezeno i tím počtem osob, co jsme mohli mít. Bylo to potom jako takové na delší časový úsek, že to bylo takhle rozvrhnuté. A nebylo nás třeba více pohromadě. Tak samozřejmě, že to bylo pro člověka přínosné, nějaké ty informace. Všechno, co se dozvěděl a vůbec pro to vyhledávání zaměstnání. Určitě, tam hlavně, nechci to jen specifikovat a házet na tu pandemii. Ale prostě všechno to prodloužila, možná bych třeba i dneska to zaměstnání měla. Ale to je zase takové třeba. Nikdo nevěděl, jak se to takhle vyvine, a co s tím bude dál.

Vy jste měli i ta setkání telefonicky?

Ano, přesně tak.

Jak třeba vypadala ta první setkání s tou odbornou pracovnící?

Tak vždycky při každé té schůzce jsme řešily jednotlivé ty zaměstnavatele, které jsem oslovila, jakým způsobem, to máte buď mailem, tím zasláním životopisu. Prostě probírání celého toho postupu, jak jsem se o to zaměstnání ucházela nebo jak se mnou ty zaměstnavatelé hovořili, nebo

s jakým zájmem se o mě ucházeli. Prostě veškerá ta komunikace kolem toho. Třeba mi poradila, že mám při každém tom oslovení uvést, že jsem v tom projektu, říct jim, co to obnáší, a že pokud by chtěli bližší informace, tak jim můžu předat ten kontakt.

Zaznamenala jste zájem z jejich strany o takovou formu příspěvku?

Někteří ten zájem měli, vím, že jeden ten zaměstnavatel přímo volal po tom pohovoru, co jsme měli. Ale nás tam bylo více s tímhle a oni tam vybrali někoho jiného. Že on dokonce tam měl skoro všechny ty uchazeče v tomhle projektu a potřebovali jednoho, že. Prostě se setkávám i při těch pohovorech, že je více lidí, kteří mají tu možnost o tu dotaci na toho zaměstnance požádat, takže už i tady v tomto si mohou ty zaměstnavatelé vybírat. Nevím, jestli je to ta příčina, že potom ten člověk nemůže práci sehnat. Já si myslím, že ty zaměstnavatelé mají zájem o tuto formu příspěvku. Ale prostě je tam zase ten výběr.

Co si myslíte, že může být ještě třeba jinou příčinou nezaměstnanosti?

Tak ono i pro ty ženy, že není ta nabídka. Žena musí brát i takové podřadnější práce, už nemůžu chtít být sekretářka třeba. Myslím si i věkem, že určitě, že by si tam dosadili mladšího. Spíš jako si myslím taky, že je to rozdílné u žen a u mužů, že ženy dopadají hůř. Byl tady i takový trend, že jste někde dělala deset patnáct let a pak se tu rušily i ty různé podniky. To je tak zpětně deset let. Já s tím samozřejmě zkušenost nemám. Myslím, že jsme jako ženy na tom hůř, musíme potom vzít takové podřadnější práce.

Jste dohodnutí s odbornou pracovníci, jaké typy prací se pro vás mají hledat? Jsou určité práce, které nemůžete dělat?

Měla jsem už i od lékaře, to mi právě tady nabídli, byl to takový formulář, v čem jsem znevýhodněná. Už mám nějaké zdravotní problémy, které se objevují, a na základě tady těch taky to zaměstnání vyhledávám. Nejsou to velká zdravotní omezení, ale třeba ty noční, ty bych určitě nedělala, ani bych si nezvykla. Mi se stalo tak, že při slovních počátečních pohovorech, když jsem třeba jen přišla oslovit, nebo jsem odpovídala na inzerát a byly tam ty noční, tak mi bylo řečeno, no těžko si budete zvykat na noční v 55. A pak i ze zdravotního hlediska, já beru léky na spaní, kvůli návalům, protože já bych se jinak nevyspala v noci vůbec. Takže, jak bych to zase skloubila

zdravotně, ale měla jsem prostě v tom formuláři i dlouhé stání na nohách. Tak tam se určitým způsobem ta nabídka zužuje.

Máte vy preference, jaká by ta nabídka měla být? Něco nechcete dělat?

Mi by asi opravdu vadilo, opravdu dlouhé směny deseti až dvanácti hodinové směny za tím pultem. To by pro mě bylo opravdu už jako namáhavé. Jinak to zdravotní omezení já nemám nijak od lékaře potvrzeno. To byl prostě ten formulář, co mám jako zdravotní omezení. Já při hledání práci neuvádím, že jsem nějak zdravotně omezená. To potom posoudíte podle toho inzerátu a samozřejmě, když si přečtete náplň práce. Maximálně potom, co se týče těch nočních směn, oni potom umožňují ženám jen na ranních a odpoledních směnách třeba. Samozřejmě potom i na tom pracovišti, co se mi stalo, že můžeme se dohodnout, že byste nedělala tu těžší práci. Nebo si vyzkoušíte, které ty fáze v tom pracovním procesu by vám vyhovovaly. Protože bereme v potaz, že už jste ve věku. Tak to mě překvapilo. Ale stalo se mi to třeba dvakrát, třikrát. Ale to jsou většinou třeba ty halové provozy, kde se dělá u toho pásu, kde děláte sériovou výrobu. Kde je rozdělení do určitých skupin.

Když vyhledáváte práci, jakou typicky hledáte?

Já si vyhledávám, pořád jsem u té prodavačky, tak vyučila jsem se tím a vlastně já vyhledávám spíš tak v tom textilu nebo dejme tomu domácí potřeby, nebo drogerie. I když jsem se vyučila v těch potravinách, tak většinou je to v těch hypermarketech, taky jsem zkoušela, ale to bývá tak, že oni chtějí za ty pulty a to by mi po té zdravotní stránce nevyhovovalo, to vím, že bych deset hodin nevydržela. Protože mám opravdu bolest těch nohou. Mám ortopedické vložky, zdravotní boty ...

Jak vnímáte tento projekt?

Vnímám ho dobře, že člověk je takhle pořád v tom obsahu. Že ty pracovní nabídky máte pořád stálé, že máte rychleji. Že tady jak přijdete, že oni tak nějak, jsou rychlejší. Vědí, co hledáte, i když je to někdy i mimo obor. Což jsem ráda. Oni oslovují ty zaměstnavatele, nebo jim ti zaměstnavatelé nabídku dají. A já při té schůzce jsem mezi prvníma, kdo může tu nabídku dostat a můžu rychleji reagovat. Jo, vy oslovíte, pak je tam zase ten proces toho čekání. Tady je to takové rychlejší, že třeba jsem dříve informovaná o tom místě, a vím více k tomu místu. Nebo se i mezi sebou se i třeba domlouvají, že třeba kontaktují i toho zaměstnavatele.

Vnímáte ten rozdíl?

Tady je takové akčnější, rychlejší.

Je třeba i nějaký rozdíl mezi tím projektem tady a Úřadem práce?

Já jsem i na tom Úřadu práce spokojená, tam vám vyhledají zaměstnání, ale tam je to s odstupem, protože oni to mají tam déle. Není to časově rychlejší. Tady je to rychlejší. Paní říká, teď to tu přišlo, to je nové, teď vám to tady dám. Na tom internetu to je taky dané, ale někdy tam jsou ty data dost dlouho. Já jim napíšu a někdy je to prostě bez odezvy, no. Mně se to naštěstí moc nestává. Někteří třeba ty uchazeči, se jim neozve nikdo, tak asi mám štěstí, nebo prostě možná reaguju hned.

Něco byste doporučila odborným pracovnícím?

To nevím, asi ne. Nic bych nedoporučila, protože já jsem takhle s tím spokojená, a věřím, že opravdu něco najdu, že prostě nebudu až tak dlouho hledat. Tak já vím, je to už rok, je to nějaký čas, ale já to prostě tak nějak spojuji s tou pandemií. Protože věřím, že bych nějaké to zaměstnání měla.